

Cambridge Papers

TREI PRINCIPII PENTRU CETĂȚENII CREȘTINI

Julian Rivers

ECPM FOUNDATION

CAMBRIDGE

JUBILEE
CENTRE
A BIBLICAL VISION FOR SOCIETY

TREI PRINCIPII PENTRU CETĂȚENII CREȘTINI

Julian Rivers

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Martie 2009

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2019

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Three principles for Christian citizens
Volume 18, Number 1, March 2009.

© Julian Rivers 2009

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

TREI PRINCIPII PENTRU CETĂȚENII CREȘTINI

de Julian Rivers,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara

Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

în cooperare cu SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

Rezumat

Există trei tipuri de argumente de bază care sunt importante atunci când creștinii se implică în viața publică. Acestea sunt legate de binele comun, independența instituțională și mărturisirea bazată pe conștiință. Ele sunt expresii ale tradiției politice creștine, bine înrădăcinate în Scriptură. Cu toate acestea, sunt înăbușite de un absolutism politic nou în numele „egalității și drepturilor omului.” Acest lucru este ironic, deoarece egalitatea și drepturile omului sunt o exprimare contemporană a aceleiași tradiții creștine. Ca răspuns, creștinii vor trebui să reafirme toate cele trei principii, nu doar de dragul lor, ci pentru binele tuturor.¹

O controversă recentă

Conform reglementărilor făcute în cadrul Legii Egalității din 2006, discriminarea pe baza orientării sexuale este interzisă atunci când este vorba de oferirea de bunuri și servicii publicului. În ianuarie 2007, guvernul Marii Britanii a făcut clar faptul că nu intenționează să facă nicio excepție în cazul agențiilor de adopție ale Bisericii Catolice, care refuzau să ia în considerare pentru adopție cuplurile homosexuale. Prin urmare, agențiile trebuie fie să-și abandoneze poziția morală, fie să-și piardă dreptul de a oferi acest tip de serviciu. Această dilemă este surprinzătoare și tulburătoare. Serviciile sociale, la fel ca educația, sunt undeva la mijloc în ceea ce privește responsabilitățile guvernului, ale bisericii și ale familiei. Există o tradiție a școlilor confesionale care implică o colaborare între toate cele trei instituții, iar Partidul Laburist a îmbrățișat diversitatea de aici cu entuziasm. Însă în alte domenii în care se oferă servicii publice, guvernul a devenit intolerant față de partenerii săi sociali.

În afară de o capitulare tacită, creștinii pot avea diverse răspunsuri. În primul rând, am putea

continua să argumentăm, pe baza înțelegerii comune despre bunăstarea copilului, că este justificat să nu vrei să plasezi copii în astfel de contexte. Să spunem că acest argument este unul din categoria binelui comun. În al doilea rând, am putea susține că evaluarea potențialilor părinți dacă sunt sau nu adecvați ține de agenția de adopții confesională, nu de guvern, și nu este treaba guvernului felul în care agenția își formează opinia. Să spunem că acest argument este legat de independența instituțională. În final, și cu sentimentul că acest argument este o ultimă soluție, putem susține că Biblia și tradiția creștină nu acceptă noțiunea de „familie” homosexuală și că, indiferent ce argumente s-ar aduce, refuzul de a fi de acord cu un astfel de lucru este o chestiune ce ține de conștiință. Să spunem că acesta este un argument legat de mărturisirea bazată pe conștiință.

Fiascul agenției catolice de adopții este unul dintre câteva episoade în care creștinii par să fie în minoritate morală. Bineînțeles, unii creștini au fost de multă vreme în această ipostază în anumite domenii și au existat întotdeauna alte minorități morale, fie că au fost religioase, fie că au fost seculare. Poate că ceea ce e diferit acum este faptul că un număr mare de creștini sunt în contradicție cu un număr tot mai mare de aspecte ale legii și politicii publice. Ce ar trebui să facem în această privință?

Cele trei argumente și legea naturală

Dintr-o largă perspectivă istorică, creștinii au căutat deseori să se implice în probleme de ordin social și de moralitate politică pe baza „legii naturale.” Termenul poate părea ciudat în zilele noastre și se referă la o varietate de teorii și fenomene. Având în vedere scopurile acestei lucrări, conceptul de lege naturală se referă la faptul că legea, în cea mai bună

ipostază a sa, nu este doar un artefact uman sau o proiecție a puterii politice, ci o expresie a realității morale cunoscute. Argumentele care se bazează pe legea naturală tind să apară în situații de conflict fundamental între concepții legate de viață: în zorii descoperirii Noii Lumi, ca răspuns la războaiele din secolele XVI și XVII, ca parte a criticii Iluminismului cu privire la aranjamentele politice convenționale din America și Franța în secolul XVIII și ca răspuns la comunism și fascism la mijlocul secolului XX.

În secolul XX, teoria legii naturale a fost o cauză majoră de divizare teologică. În 1934, Karl Barth a fost faimos pentru felul în care l-a mustrat pe Emil Brunner, spunând un „nu!” apăsător la teologia naturală, rațiunea naturală și legea naturală. Barth a susținut că efectele păcatului sunt atât de adânci încât nu există teologie, raționament sau lege în afara lui Cristos. Această poziție critică a fost împărtășită de teologi creștini protestanți, care au respins referirile catolice la legea naturală ca fiind un set static de principii imuabile, care rămân la fel, indiferent de circumstanțele și schimbările istorice.

S-a constatat o reevaluare semnificativă de ambele părți ale argumentului în ultimele două decenii.² După Vatican II, angajamentul Bisericii Catolice față de folosirea exclusivă a teoriei legii naturale nu a fost nici pe aproape atât de puternic ca înainte.³ În plus, câțiva teologi morali catolici au rearticulat tradiția în lumina scrierilor lui Toma de Aquino pentru a o face mai flexibilă și sensibilă la aranjamentele politice curente.⁴ De partea Protestantă, teologii istorici au analizat interpretarea gândirii calviniste de către Barth și au arătat că există o continuitate esențială cu creștinismul catolic medieval până în secolul XVIII.⁵

În loc să vedem în Biserica Catolică un susținător constant al teoriei legii naturale și pe teologii protestanți care sunt și nu de acord cu această

teorie, ar fi mai bine să ne uităm la contribuția protestantă distinctivă adusă tradiției legii naturale prin dezvoltarea teoriei drepturilor naturale. Aceasta s-a dezvoltat în forma intens secularizată în scrierile lui Grotius, Locke, Kant și Rousseau.⁶ Contribuția romano-catolică poate fi văzută ca o încercare de a articula condițiile binelui comun, contribuția protestantă a accentuat independența individului, a familiei și a bisericii față de o potențială guvernare civilă tiranică. Chiar și azi, se pot observa accentele diferite: autorii catolici încă fac încercări îndrăznețe de a combate sărăcia și de a apăra importanța căsătoriei pe motive raționale și universale, pe când autorii protestanți apără viguros libertatea de conștiință și libertatea de exprimare.

Aceste două poziții reflectă două dintre argumentele prezentate precedent: argumentul pentru binele comun și argumentul pentru independența instituțională. Și argumentul mărturisirii pe baza conștiinței își are rădăcinile în gândirea creștină. Denominațiile radicale ale creștinismului reformat au fost cele care au subliniat mărturisirea pe baza conștiinței ca poziție politică creștină distinctă. În mod logic, acesta este singurul argument politic deschis creștinilor care cred că efectele păcatului asupra lumii necredincioase sunt atât de adânci încât nu există justiție în afara bisericii pure a lui Cristos.⁷ Și acesta a avut un impact semnificativ, chiar dacă neintenționat, asupra tradițiilor noastre politice.

Fundamentarea biblică a celor trei argumente

În calitate de creștini trebuie să căutăm „binele cetății”, fiind „sare” și „lumină” în societatea noastră.⁸ Dezbaterea Barth – Brunner arată că punctul central al diferenței între creștinii care au reflectat asupra implicațiilor politice ale acelei porunci a fost chestiunea efectelor păcatului

asupra convingerilor morale. Probabil că lecția cea mai importantă care ar trebui învățată din cantitățile de cerneală teologică risipite este că Scriptura nu adoptă sistematic o singură poziție în ceea ce privește această chestiune. Mai degrabă, învățăturile Sale, luate ca întreg, par să sugereze că efectele morale ale păcatului variază cultural și individual. Acest lucru este semnificativ: înseamnă că toate cele trei argumente au temei biblic și sunt principii valide pe care creștinii le pot adopta.

1. *Binele comun*

Primul argument este cel care ridică la nivel central problema efectului păcatului asupra convingerilor morale. În mod clar, atunci când trebuie decis ce este bine sau ce trebuie făcut în momentul următor, în contextul bisericii, familiei și a propriei vieți, ar trebui să ne folosim de toate argumentele disponibile din Scriptură, de perspectiva spirituală, de tradiția creștină, de experiență și rațiune. Este însă acest lucru valabil și pentru domeniul guvernării civile? Da, dar numai în condițiile în care credem într-o guvernare a celor neprihăniți. Dacă susținem că o anumită formă de democrație este o formă mai bună de guvernare civilă și este mandatată biblic,⁹ atunci dedicarea noastră față de egalitatea democratică ar trebui să ne ducă la acceptarea faptului că legea trebuie să aibă la bază convingeri morale pe care să le poată împărtăși și concetățenii noștri care nu sunt credincioși.¹⁰ Există astfel de convingeri?

Biblia subliniază unitatea morală a rasei umane. Contrar diverselor forme de parohialism, învățătura subliniată clar de Biblie este că Dumnezeu a făcut pe toți oamenii dintr-un „singur om”.¹¹ După chipul lui Dumnezeu am fost creați bărbat și femeie, ca să fim o familie extinsă care să umple pământul.¹² Ca familie întreagă am căzut însă de la starea de nevinovăție naturală și am

devenit mici dumnezei patetici, căutători de sine, în război cu Dumnezeu și unii cu alții.¹³ Însă Dumnezeu a ales pe poporul Său Israel să fie un martor viu printre popoare, care să arate cât este de bine să trăiești în conformitate cu legea lui Dumnezeu. Iar printr-un act suprem de autorevelare în Cristos, printr-o jertfă și justificare publică, Dumnezeu împacă toată lumea cu Sine.¹⁴ Învierea este dovada publică a intențiilor lui Dumnezeu!¹⁵ Vestea bună că ne putem bucura de privilegiul de a fi fii și fiice de Dumnezeu este pentru toată lumea.¹⁶ În ciuda tuturor diferențelor de gust și talent, există o singură cale de a trăi ca niște copii adoptați de Dumnezeu și aceea presupune să ne modelăm viața după dragostea gata să se smerească arătată de Fiul lui Dumnezeu și prin puterea Duhului Sfânt pe care l-a turnat peste noi.¹⁷ Cuprinzând toate diferențele între daruri și chemări, există o singură cale de a fi și de a face care duce la bunăstare și bună comportare umană.

În același timp, efectele păcatului sunt adânci și intense.¹⁸ Oamenii care nu au Duhul Sfânt nu pot înțelege lucrurile care vin de la Duhul lui Dumnezeu, prin urmare mesajul crucii reprezintă o nebulie pentru cei care sunt pe calea pierzării.¹⁹ Creștinii sunt descriși ca o făptură nouă, „născuți din nou” din Duhul.²⁰ Cu siguranță, Duhul Sfânt are efect radical asupra conștientizării morale a creștinilor. Sensibilitatea noastră față de păcat, dorința și capacitatea noastră de a trăi o viață sfântă ar trebui să fie transformate.²¹ Este de remarcat, însă, faptul că *fondul* unei vieți transformate este într-o continuitate esențială cu „legea”.²² Legea care a fost revelată poporului Israel a fost dată cu scopul ca el să fie o lumină pentru celelalte popoare, să le facă geloase; era de așteptat ca israeliții să fie capabili să sesizeze valoarea a ceea ce ei nu cunoșteau încă.²³ Legea nu

este abolită, ci își găsește împlinirea în porunca de a iubi și iubirea însăși a ajuns la alte cote prin exemplul lui Cristos.²⁴ Aceasta nu este doar învățătura explicită a lui Isus, ci este logica care stă la baza Predicii de pe Munte. În mod cert, Pavel poate depista suprimarea voită a adevărului lui Dumnezeu care a dus la o gândire deșartă,²⁵ care are un impact special în domeniul eticii sexuale. Este posibil ca individul să aibă o conștiință închisă, incapabilă de a judeca în mod corect.²⁶ Oamenii iubesc întunericul.²⁷ Cu toate acestea, chiar și oamenii răi știu ce este bine pentru copiii lor,²⁸ și chiar Corintul păgân nu a căzut în adâncimile depravării în care a căzut unul din membrii bisericii din Corint pe care l-a mustrat apostolul Pavel.²⁹

Comentariul scurt al lui Pavel din Romani 2:14-16, care stă la baza dezbaterii interpretative și teologice, este astfel foarte important. În acest verset, Pavel pare să afirme o cunoaștere a păcatului și a bunătății care este universală, dar variabilă („când Neamurile...fac din fire lucrurile Legii...”). Se pare că nu există un set de cerințe etice pe care doar creștinii le pot admira.³⁰ Nu există două niveluri de moralitate.³¹

Biblia însăși sugerează că atunci când vorbim despre convingeri morale, ar trebui să facem distincție între conținutul eticii și întemeierea sa pe revelația specială a lui Dumnezeu în Cristos și prin Scriptură. Cei în care nu locuiește Duhul Sfânt nu își pot pune credința în Cristos sau Cuvântul Lui.³² Apelurile publice la ce ar face Isus sau ce spune Biblia sunt inadecvate în contextul întocmirii democratice a legilor. Absența Duhului Sfânt poate însemna și faptul că anumite poziții morale sunt obscure (observați din nou comentariul lui Pavel despre etica sexuală în Romani 1!). Însă aceasta pare a fi o chestiune de accident cultural și personal; este una dintre consecințele tulburătoare ale păcatului în lume, față de care nu suntem imuni.

Nu este o demarcație strictă între principiile morale pe care necreștinii le pot sau nu le pot respecta. Dacă trebuie să generalizăm efectele morale ale păcatului, are sens sugestia lui Calvin: oamenii cunosc în general care sunt cerințele legii morale, însă sunt susceptibili de a refuza aplicarea acelor precepte în propria viață.³³ Inconsecvența și subiectivismul sunt normale, dar nu există niciun conținut moral care nu poate fi, *în principiu*, împărtășit de toată lumea.

2. *Independența instituțională*

Sub Dumnezeu, autoritatea este divizată. Acest principiu general este cel mai evident în discuția lui Pavel despre jurisdicția bisericii în 1 Corinteni: biserica trebuie să judece disputele dintre cei care sunt „înăuntru”; nu trebuie să-i judece pe cei care sunt „în afară”.³⁴ Biserica este înțeleasă instituțional aici, ca ocupând un anumit spațiu social: făcând numiri în diferite slujbe, predicând Cuvântul, administrând sacramentele și disciplinând pe cei rătăciți.³⁵ Divizarea autorității reiese și din discuțiile lui Pavel și Petru despre conducătorii civili.³⁶ În pofida domniei universale a lui Cristos, împărații și toți conducătorii civili au autoritate reală dată de Dumnezeu pentru a răsplăti binele și a pedepsi răul. În relatarea creației, înainte chiar de autoritatea civilă și guvernamentală, căsătoria și familia reprezintă un alt domeniu legat de autoritate, care are propriile principii interne de reciprocitate în supunere, dragoste și ascultare.³⁷ În același fel ca și autoritatea civilă, familia are jurisdicție limitată în veacul prezent, iar la sfârșitul veacurilor ea se va supune deplin autorității Fiului, Mirele ceresc, Regele regilor.³⁸

Așa cum subliniau neo-calviniștii olandezi,³⁹ ar trebui să gândim în termenii unei legi a guvernării civile, unei legi a bisericii, unei legi a căsătoriei și

vieții de familie și a unei legi a responsabilității personale. Dacă „legea” pare un cuvânt greșit aici, aceasta poate fi doar din cauză că ne lăsăm distrași de falsa presupunere că pedeapsa este esența legii și că toată legea este legea statului. Esența legii este autoritatea de a judeca dacă sunt îndeplinite cerințele de a face bine în cadrul limitelor jurisdicției pe care o are cineva. Sub Cristos, autoritatea de a determina cerințele binelui a fost divizată. Legea este plurală. Prin urmare, încercările de a combina diferitele domenii de autoritate, ca în statul absolutist, este o formă de idolatrie pentru că presupune o plinătate a autorității care aparține de drept doar lui Cristos.

3. *Mărturisirea bazată pe convingere*

În ceea ce privește mărturisirea bazată pe convingere, este important să observăm că Noul Testament conține rădăcinile a două idei diferite. Prima, se referă la faptul că există un domeniu al libertății personale sau al discreției, în care fiecare individ este liber să-și exercite judecata așa cum consideră cel mai bine. Aceasta este o extensie a principiului independenței instituționale aplicat în sfera personală. Se regăsește în 1 Corinteni 9, când Pavel își apără deciziile legate de căsătorie și salariu. Libertatea lui de a se face „tuturor totul, ca, oricum să măntuiesc pe unii din ei”⁴⁰ presupune o anumită libertate de acțiune. Fără a încerca să dezvoltăm o relatare biblică completă a sferei de aplicare a libertății personale, putem observa că Domnul Isus tratează practicile legate de generozitate financiară, timp devoțional personal și post într-un mod care implică o discreție personală similară.⁴¹

Putem distinge domeniul libertății personale de un apel final la conștiință în toate chestiunile. A doua idee este asociată cu mărturisire pe baza conștiinței și se regăsește în refuzul apostolilor de

a înceta să predice atunci când li se interzice.⁴² Acesta a fost un act colectiv de nesupunere față de încercarea nelegitimă a guvernului să suprimă libertatea bisericii de a predica Evanghelia. Mai târziu, se poate observa frustrarea lui Pavel atunci când este lăsat să poarte singur această responsabilitate.⁴³ Tradiția creștină conține multe exemple de dezacorduri similare, de la refuzul de a participa în idolatria civilă și refuzul de acționa ca judecător sau de a participa în acțiuni militare,⁴⁴ precum și refuzul de a depune jurămintele,⁴⁵ de a face parte din sindicate,⁴⁶ sau de a lua parte la avorturi.⁴⁷

Apelul final la conștiință al creștinilor derivă din supunerea față de Cristos. Dumnezeu are autoritate supremă și deplină, care este exercitată prin Fiul Său.⁴⁸ În Epistola lui Pavel către Filipeni, unele dintre consecințele acestui fapt sunt subliniate: Isus este „Domnul” nostru, nu Cezarul.⁴⁹ Cetățenia noastră este cerească, nu romană, așa că așteptăm cu nerăbdare venirea Mântuitorului („Liberatorului”) nostru Isus, nu pe cea a lui Cezar.⁵⁰ Așa că există limite ale autorității guvernamentale de a ne subordona. Creștinul ar trebui să fie caracterizat de independență în gândire, în franchețea vorbirii și integritatea acțiunii, toate înrădăcinate într-o înțelegere profundă a scopurilor lui Dumnezeu pentru creația Sa, revelate în Cristos și prin intermediul Scripturii. Uneori, aceasta înseamnă să ai curaj să spui lumii pur și simplu: „greșești!”

Pe scurt, variația individuală și culturală a efectelor păcatului asupra convingerilor morale face toate cele trei argumente posibile și necesare. Biblia ridică argumentele la stadiul de principii pentru cetățenii creștini: căutați binele comun, împărțiți autoritatea și respectați conștiința. Pentru că întotdeauna există *speranța* unui consens în jurul binelui, întotdeauna este *nevoia* de a diviza

autoritatea, și întotdeauna avem *chemarea* de a face mărturisire pe bază de conștiință.

De la legea naturală la drepturile omului

Textele biblice prezentate în secțiunea precedentă sugerează că cele trei principii chiar ar trebui să fie împreună. Faptul remarcabil este că ele au fost deja puse împreună în documente legate de drepturile omului din a doua parte a secolului XX. Acest lucru poate fi clar constatat în Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948).⁵¹ Concepută ca răspuns la fascism și comunism, scopul Declarației Universale a fost să protejeze oamenii de asuprirea precum crima, tortura și închisoarea; să ofere oamenilor dreptul de a avea un proces juridic corect și dreptul de participare democratică; să protejeze proprietatea, intimitatea și casa de o interferență arbitrară și confiscare; să limiteze statul, în special în relația cu biserica, familia și individul; să asigure condiții de bunăstare elementare astfel încât fiecare persoană să se bucure de un standard de trai adecvat; și să asigure protecție egală a acestor interese fără a face diferențe de rasă, sex, religie sau vreun alt statut personal. Limbajul drepturilor nu este unul ideal, dar reflectă presupuziția că este o cerință necesară din partea justiției ca guvernul să fie în slujba oamenilor și nu *vice versa*.

Sunt câteva trăsături ale Declarației Universale care merită mai multă atenție. Familia este descrisă ca „unitatea naturală și fundamentală a societății.” Dreptul de a-ți manifesta religia sau convingerile „în instruire, practică, închinare și respectare a legii” se exercită „fie individual sau în comunitate și în public sau în privat.” Există drepturile la libertatea conștiinței și la libertatea opiniei și a expresiei. „Egalitatea” se limitează la a te bucura în mod egal de alte drepturi și libertăți. Drepturile și libertățile enumerate sunt legate atât de

menținerea puterii statului între anumite limite adecvate, cât și de identificarea intereselor morale de bază pe care statul ar trebui să le protejeze și să le promoveze. Este adevărat că există o anumită tensiune aici – care a devenit mai aparentă pe măsură ce canonul drepturilor omului s-a dezvoltat în ultimele decenii – între o preocupare „constituțională” de a limita guvernul și o preocupare „etică” de a specifica binele pe care guvernul trebuie să-l promoveze. Aceasta reflectă diferența între protestantism și catolicism. Însă această combinație între binele universal, libertatea de gândire și de conștiință, autonomia familiei și bisericii și autoritatea limitată a statului este o exprimare autentică și atractivă a tradiției politice creștine.

Care este deci problema?

La centrul câtorva schimbări legale și politice din ultima vreme stă tendința de a submina fiecare dintre cele trei principii.

Răspunsul general la ceea ce Arhiepiscopul de Canterbury se presupune (în mod greșit) că ar fi spus în discursul său referitor la Islam în legea engleză arată că încă există o dedicare mare față de ideea binelui comun.⁵² Introducerea instanțelor judecătorești bazate pe Sharia cu o jurisdicție penală distinctă pentru musulmani nu se regăsește pe agenda discuțiilor.⁵³ Provocarea pe care o întâmpinăm este sentimentul tot mai acut că nu există un bine comun în domeniul eticii sexuale, al vieții de familie, al eticii medicale și al bioeticii. Însă problema nu este doar faptul că noi creștinii trebuie să muncim mai mult pentru a explica de ce tradiția noastră etică este mai bună;⁵⁴ problema o reprezintă faptul că, sub masca „egalității”, există o etică alternativă care este privilegiată. O astfel de etică își susține legitimitatea pretinzându-se a fi

agnostică față de ceea ce e bine, însă, în același timp, își strecoară viziunea pe care o preferă.

Independența instituțională este și ea amenințată. Camera Lorzilor a decis recent că o femeie preot din Biserica Scoțiană poate pretinde că a fost discriminată pe bază de sex dacă a fost dată afară din preoție pentru că a avut o aventură amoroasă.⁵⁵ Aspectul problematic al acestui caz este hotărârea, contrară Legii Bisericii Scoțiene din 1921 și a prezumției de lungă durată a dreptului englezesc, că organismele bisericesti trebuie supravegheate de către instanțe speciale și prin legi seculare în materie de angajare și concediere a preoților. Autonomia bisericească a fost subminată mai mult prin faptul că organizațiilor caritabile religioase li s-a luat prezumția de beneficiu public și s-au impus alte reglementări de contabilitate Comisiei de Caritate. Avocații pentru drepturile omului la nivel național, mai ales cei din Comitetul reunit pentru Drepturile Omului din parlament, justifică tot mai mult limitarea libertății religioase astfel încât, în practică, această protejează doar libertatea gândirii.

Principiul mărturisirii pe baza conștiinței este și el amenințat în câteva moduri. Componenta „hărțuirii” și cea a „discursului care instigă la ură” din agenda legată de egalitate au un risc serios de a sufoca dezbateră publică legitimă. O campanie susținută de conservare a discursului religios în contextul considerării urii religioase ca infracțiune a avut ca rezultat o clauză salvatoare care protejează dreptul de a critica. Cu toate acestea, o clauză similară, în contextul incitării la ură pe motive de orientare sexuală, poate fi foarte bine respinsă. Națiunile Unite au emis câteva rezoluții care cer interzicerea „defăimării religiilor”, iar un Raportor special al ONU justifică acest fapt făcând referire la „discriminarea ideologică”, care pare să însemne exprimarea dezacordului cu privire la

religii cu care cineva nu este de acord, mai ales cu privire la islam.⁵⁶ Din partea teoriei politice democratice vine argumentul că cineva nu numai că ar trebui să caute puncte comune cu cei de care este diferit, ci că acea persoană acționează cumva greșit dacă atrage atenția asupra tuturor argumentelor teologice profunde care au de-a face cu moralitatea cuiva.⁵⁷

Atunci când trecem de la vorbe la acțiune, tindem să gândim în termenii obiecției de conștiință, mai mult decât de mărturisire. De când Legea Toleranței din 1688 a liniștit conștiințele sensibile în legătură cu uniformitatea închinării publice, au fost câteva cazuri în care legea a permis o excepție dizidenților. Cazurile clasice din legea englezească sunt jurământul și recrutarea militară. Încă din 1726, o serie de hotărâri anuale ale parlamentului au permis non-conformiștilor protestanți să ocupe funcții publice, iar îngrijorarea de azi are de-a face tot cu deținerea de funcții publice. Se ridică întrebarea dacă cei care au convingeri creștine tradiționale mai pot ocupa anumite funcții.⁵⁸

Aceste urmări pot fi făcute plauzibile în public abuzându-se de concepte cheie ale drepturilor omului – egalitatea și interesul public. Standardele de drepturile omului, care se constituie într-o etică a guvernului, sunt aplicate „orizontal” indivizilor, familiilor și bisericilor, fără a se ține cont de diferențele semnificative de morală dintre ele. „Egalitatea”, care este prea ușor transformată într-un vas gol care așteaptă să fie umplut cu prejudecăți, își formează propria viață și este folosită ca o discuție despre ce este bine din punct de vedere moral, discuție foarte corectă, sufocantă și care se situează deasupra de alte drepturi umane. „Interesul public”, care își are fundamentul pe autodisciplinarea participanților la discursul democratic, este mânuit pentru a reduce la tăcere în public vocile religioase.

Concluzie

Toate aceste schimbări au în comun tendința spre absolutism. Raza de acțiune a reglementării statului crește în mod inexorabil și pe baza unor valori etice dubioase. În acest sens, cele trei principii expuse în această lucrare sunt valide nu doar pentru cetățenii creștini, care sunt o minoritate morală. Ele sunt bune pentru toate minoritățile. Dacă este adevărat că ne îndreptăm către o societate caracterizată de o mai mare diversitate morală și religioasă, atunci un program politic care să caute binele comun, să divizeze autoritatea și să respecte conștiința n-a fost nicicând mai important ca acum.

Julian Rivers a studiat dreptul la universitățile din Cambridge și Göttingen și este profesor de jurisprudență la Universitatea din Bristol. Este specialist în drept constituțional și teoria generală a dreptului, fiind preocupat în mod special de relația dintre drept și religie.

NOTE

[1] Sunt mulțumitor lui Jonathan Chaplin și David McIlroy pentru comentariile lor la o primă versiune a acestei lucrări. Așa cum se aplică la toate lucrările apărute în seria *Cambridge Papers*, opiniile exprimate rămâne cele ale autorului.

[2] Michael Cromartie, ed., *A Preserving Grace: Protestants, Catholics and Natural Law*, Eerdmans, 1997.

[3] Enciclica papală emisă de Papa Ioan al XXIII-lea, *Pacem in Terris*, (1963) a fost ultima care a folosit doar argumente ale legii naturale; vezi Michael P. Hornby-Smith, *An Introduction to Catholic Social Thought*, CUP, 2006, cap. 5.

[4] Vezi, de ex., John Finnis, *Natural Law and Natural Rights*, Clarendon Press, 1980; Robert P. George, ed., *Natural Law Theory: Contemporary Essays*, OUP, 1992.

[5] Stephen J. Grabill, *Rediscovering the Natural Law in Reformed Theological Ethics*, Eerdmans, 2006.

[6] Vezi, Jeremy Waldron, *God, Locke and Equality*, CUP, 2002.

[7] Nu este accidental faptul că respingerea legii naturale de către Barth a apărut în contextul frustrării lui cu faptul că biserica din Germania nu a reușit să își afirme credința în mod explicit în fața lui Hitler. Vezi, John Howard Yoder, *The Politics of Jesus*, Eerdmans, 1972.

[8] Ier. 29:7 în contextul pasajelor din 1 Pet. 2:11–17. Mat. 5:13–16.

[9] Specific că într-adevăr susțin această poziție; vezi „Guvernul” în Michael Schluter and John Ashcroft, ed., *Jubilee Manifesto*, IVP, 2005.

[10] Acesta este punctul de pornire pentru dezbaterile publice despre „motivul public”. Vezi John Rawls, ‘The Idea of Public Reason Revisited’ în *The Law of Peoples*, Harvard UP, 1999; și discuția din lucrarea mea, *Whitefield Briefing*, ‘Public Reason’, Aprilie 2004.

[11] Fapte 17:26.

[12] Gen. 1:28; 3:20.

[13] Rom. 3:10–18.

[14] 2 Cor. 5:19–21.

[15] Fapte 17:31.

[16] Ioan 1:12–13.

[17] Fil. 2:1–5; Rom. 8:12–14.

[18] Rom. 3:10–20.

[19] 1 Cor. 2:14; 1 Cor. 1:18.

[20] 2 Cor. 5:17; Ioan 3:3, 6.

[21] Gal. 5:16–26.

[22] Vezi Ioan 13:34; Iac. 2:12; 1 Cor. 9:21; Rom. 13:8–10; David McIlroy, 'The Law of Love', *Cambridge Papers*, vol.17, nr.2, 2008.

[23] Deut. 4:5–8. Vezi și Ps. 82 pentru aplicarea generală a imaginilor despre justiție.

[24] Mat. 5:17; Mat. 22:37–40; Rom. 13:10; Ioan 13:34; 15:12.

[25] Rom. 1:18–32.

[26] 1 Tim. 4:2.

[27] Ioan 3:19; 1 Ioan 2:9–11.

[28] Mat. 7:11–12.

[29] 1 Cor. 5:1.

[30] În mod surprinzător, în Gal. 5:14 și Rom. 13:9, Pavel rezumă legea doar la dragostea față de aproape, care poate sugera o garanție biblică pentru o distincție în acest context între legea naturală și teologia naturală.

[31] Iac. 2:8–10.

[32] Rom. 8:9.

[33] *Institutele* 2.2.23.

[34] 1 Cor. 5:12–6:6.

[35] 1 Cor. 12; 1 Cor. 14:26–40. Vezi și Fapte 2:42. 1 Cor. 11:17–34; 1 Cor. 5.

[36] Rom. 13:1–7; 1 Pet. 2:13–17.

[37] Gen. 2:20–24; Mat. 19:1–12; Ef. 5:21–6:4.

[38] Mat. 22:23–33; Apoc. 11:15; 19:7–9; 21:2.

[39] Vezi, de ex., Abraham Kuyper, *Lectures on Calvinism* (1898), Lecture 3; Peter S. Heslam, *Creating a Christian Worldview*, Eerdmans, 1998, cap. 6; Herman Dooyeweerd, *The Roots of Western Culture*, Toronto: Wedge Publishing, 1979, cap. 2.

[40] 1 Cor. 9:22.

[41] Mat. 6:1–4, 5–8, 16–18.

[42] Fapte 4:19. Vezi și Luca 13:32 și Mat. 14:4 pentru opoziția profetică față de Irod.

[43] 2 Tim. 4:16.

[44] Cu privire la implicare în execuția sau omorârea cuiva.

[45] Mat. 5:34; Iac. 5:12.

[46] Cu privire la a fi „înjugat la un jug nepotrivit” cu un necredincios: 2 Cor. 6:14.

[47] Cu privire la faptul că viața umană începe la un stadiu precoce în sarcină (Ps. 139:13). Martorii lui Iehova asociază valoarea vieții sângelui și refuză astfel transfuziile sanguine bazându-se pe o lectură idiosincratică a textului din Fapte 15:20.

[48] Mat. 28:18; Col. 1:15–20.

[49] Fil. 2:11.

[50] Fil. 3:20.

[51] Avocatul ce susținea legea naturală, Jacques Maritain (1882–1973), avea foarte multă influență. El a fost crescut ca protestant și s-a convertit la catolicism în 1906. Consultați cartea lui, *Man and the State*, 1951.

[52] Rowan Williams, ‘Civil and Religious Law in England: A Religious Perspective’, *Ecclesiastical Law Journal* 262, 2008. Vezi și Jonathan Chaplin, ‘Legal Monism and Religious Pluralism: Rowan Williams on Religion, Loyalty and Law’,

International Journal of Public Theology 2, 2008, 418–441.

[53] Vezi ‘Equality before the Law’, o prelegere ținută de Lord Phillips LCJ la London Muslim Centre, 3 iulie 2008, retipărită în *Law & Justice* 75, 2008.

[54] Relaționismul, așa cum este promovat de Jubilee Centre și dezvoltat în câteva dintre primele numere ale *Cambridge Papers*, este un exemplu modern de relatare creștină a ceea ce înseamnă binele comun. Vezi Michael Schluter, ‘How to create a relational society: foundations for a new social order’, *Cambridge Papers*, Vol.16, No.1, 2007. Vezi și Guy Brandon, *Just Sex: Is it ever just sex?*, IVP, 2009.

[55] *Percy v Church of Scotland Board of National Mission* [2006] 2 AC 28.

[56] Raportul Raportorului special, Doudou Diène, asupra formelor contemporane de rasism, discriminare rasială, xenofobie și intoleranță adiacentă, cu privire la manifestările de defăimare religioasă și în special cu privire la implicațiile serioase ale islamofobiei asupra beneficierii de toate drepturile, A/HRC/6/6, 21 august 2007.

[57] Barack Obama s-a distanțat public de această interpretare a rațiunii publice. Vezi ‘The President’s Prayer’, *Third Way Magazine*, ianuarie 2009.

[58] În 2004, Parlamentul European s-a opus nominalizării lui Rocco Buttiglione în funcția de Comisar pentru Justiție, Libertate și Securitate. În 2006 Ruth Kelly s-a confruntat cu aceeași opoziție ca nou ministru pentru Femei și Egalitate. În același an, Andrew McClintock și-a pierdut locul de muncă de magistrat după ce a refuzat să aprobe plasarea copiilor în familii de homosexuali. În 2008 Lillian Ladele și-a pierdut funcția de ofițer de stare civilă după ce a refuzat să officieze parteneriate civile.

